



**Gemeente
Rotterdam**

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: ngj.boonstra@rotterdam.nl
Inlichtingen: N. Boonstra
Telefoon: 06 28888702

Portefeuillehouder: R. Vermeij
Cluster Bestuurs- en Concernondersteuning
Ons Kenmerk: 22bb439

Datum: B&W 25 januari 2022

Betreft: Wijkprofiel 2022

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Vijfde meting Wijkprofiel

Op welke gronden deze brief? / Waarom nu voorgelegd?

Het Wijkprofiel is een tweejaarlijks monitorinstrument in Rotterdam dat een beeld geeft van de situatie in de stad, in de gebieden en in de wijken. In de periode maart – oktober 2021 zijn hiervoor 30.000 Rotterdammers uitgebreid ondervraagd via enquêtes. Het Wijkprofiel presenteert een samenhangend beeld van feitelijke gegevens en bewonerservaringen op het gebied van veiligheid (*de Veiligheidsindex*), sociale kwesties (*de Sociale index*) en fysieke staat (*de Fysieke index*). In april 2014 bent u geïnformeerd over de eerste meting, in februari 2016 over de tweede, in januari 2018 over de derde meting en januari 2020 over de vierde meting.

De vijfde meting (2022) van het Wijkprofiel is nu gereed. Met deze brief informeren wij u over de resultaten. Het college hecht veel waarde aan de uitkomsten van het Wijkprofiel. Het is een belangrijke graadmeter voor de actuele stand van zaken en beleving in alle Rotterdamse wijken. De resultaten zijn vanaf 28 januari 2022 te vinden op www.wijkprofiel.rotterdam.nl. Een overzicht van de belangrijkste resultaten zijn te vinden in de factsheet (bijlage 1)

Relatie met het coalitieakkoord/collegeprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

In het coalitieakkoord 2018-2022 is het target Veilig expliciet gekoppeld aan de ontwikkeling van het Wijkprofiel. Het gemiddelde veiligheidsniveau in Rotterdam moet – ten opzichte van 2018- zijn gestegen, voor (kwetsbare) wijken moet de score op de Veiligheidsindex zijn verbeterd. Daarnaast is een aantal collegetargets nauw verbonden aan Wijkprofiel evenals de inzet van dit college op wijkgericht werken en de inzet in kwetsbare wijken. Daarnaast vormen de resultaten een belangrijke basis voor de Wijk aan Zet en de ontwikkeling van wijkakkoorden.

Financiële en juridische consequenties/aspecten

N.v.t

Toelichting

Het Wijkprofiel

Het Wijkprofiel is een signaleringsinstrument ("thermometer") waarmee richting wordt gegeven aan de beleidsontwikkeling en -uitvoering. Het brengt met een veelheid aan indicatoren de stand van zaken in beeld in de drie genoemde domeinen, laat verschillen tussen wijken zien, als ook de veranderingen in de tijd. Het Wijkprofiel geeft geen inzicht in oorzaken van geconstateerde veranderingen. Veranderingen in scores hoeven niet rechtstreeks samen te hangen met gevoerd beleid.

Wijkprofiel 2022

Het Wijkprofiel bevat informatie over de volgende thema's:

Veiligheid	Sociaal	Fysiek
Diefstal	Zelfredzaamheid	Wonen
Geweld	Samenredzaamheid	Openbare ruimte
Inbraak	Participatie	Voorzieningen
Vandalisme	Binding	Milieu
Overlast		
Veiligheidsbeleving	Beleving kwaliteit van leven	Woonbeleving

Binnen de thema's wordt onderscheid gemaakt tussen een objectieve en een subjectieve score. De objectieve score is opgebouwd uit indicatoren die afkomstig zijn uit diverse registraties of uit enquêtevragen waarbij Rotterdammers is gevraagd naar feiten (zoals het behaalde opleidingsniveau) of gedragingen (zoals deelname aan maatschappelijke activiteiten).

De subjectieve score bestaat uit indicatoren afkomstig uit enquêtevragen, waarbij is gevraagd naar meningen (zoals het hebben van vertrouwen in de overheid) en waarderungen (zoals tevredenheid over de woonsituatie) of beleving (zoals ervaren overlast). De scores over de thema's worden weergegeven als indexscore. De scores van de wijken worden berekend t.o.v. het stadsgemiddelde in 2014 (nulmeting).

Het Wijkprofiel geeft de verschillen tussen wijken weer: hoe scoren wijken ten opzichte van elkaar en waarin verschillen ze van elkaar of waar liggen de overeenkomsten? Met behulp van een wijktypologie wordt het ook mogelijk die vergelijking te maken met wijken die - bijvoorbeeld qua bevolkingssamenstelling, functietypen en type bebouwing - op elkaar lijken. Op de website www.wijkprofiel.rotterdam.nl waar de informatie wordt gepubliceerd kan ook voor een specifieke indicator bekeken worden hoe alle wijken hierop scoren. Door de metingen vanaf 2014 is ook een ontwikkeling in de tijd zichtbaar.

Impact van de coronapandemie

Onmiskenbaar heeft de coronapandemie invloed op de leefomstandigheden van Rotterdammers. Verschillende onderzoeken van de Erasmus Universiteit hebben hier al veel over gerapporteerd¹. Het sociale leven staat onder druk en de beperkende maatregelen, die in meer of mindere mate van kracht zijn (geweest), hebben invloed op de sociale omgang en het gebruik van de openbare ruimte. Dat kan positieve gevolgen hebben, zoals het meer omzien naar elkaar, maar ook negatieve gevolgen, zoals een grotere druk op de buitenruimte waardoor er meer overlast ontstaat. Al dit soort fenomenen hebben effect op de scores in het Wijkprofiel. Om hier wat meer zicht op te verkrijgen zijn in de enquêtes enkele vragen opgenomen over de invloed van de coronapandemie op de persoonlijke leefomstandigheden van Rotterdammers. Na de beschrijving van de uitkomsten van het Wijkprofiel zal hier kort aandacht aan worden besteed.

Uitkomsten Wijkprofiel 2022

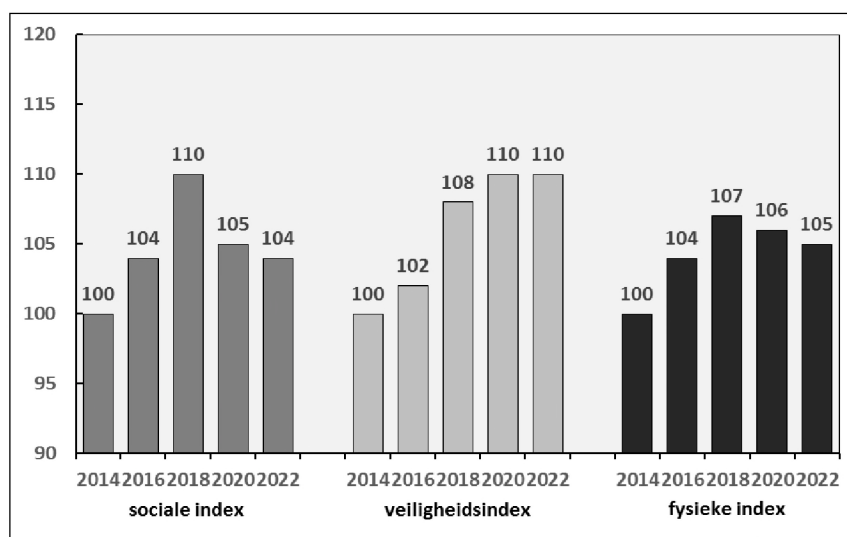
Het stedelijke beeld

De meting van 2014 was de nulmeting, waarbij de scores van de drie indexen voor de stad als geheel op 100 zijn gesteld. Nu - na de vijfde meting – blijkt dat de indexen nog steeds een hogere score laten zien dan ten tijde van de nulmeting (zie onderstaande figuur).

De Sociale index laat na een aanvankelijke stijging naar 110 in 2018 vervolgens een daling zien naar 104 in de laatste meting.

De Veiligheidsindex laat een geleidelijke verbetering zien en is nu ten opzichte van de vorige meting gestabiliseerd op een niveau van 110.

De Fysieke index vertoont hetzelfde beeld als de Sociale index en liet na een aanvankelijke stijging naar 107 vervolgens een daling zien naar 105 in de laatste meting.



¹ Zie de publicaties in de reeks onderzoeken naar de sociale gevolgen van Covid-19 op de website www.kenniswerkplaats-leefbarewijken.nl

Nadere analyse toont dat de daling bij de Sociale en Fysieke index vooral wordt veroorzaakt door de subjectieve thema's. Dat wil zeggen dat de beleving van Rotterdammers over die domeinen achteruit is gegaan. Bij de Veiligheidsindex is de subjectieve score gemiddeld genomen verbeterd, maar dat is voor de onderliggende thema's verschillend. We gaan er hieronder nader in op de drie indexen.

Veiligheidsindex

De Veiligheidsindex is vanaf 2014 geleidelijk gestegen en heeft nu een niveau bereikt van 110. Dat is gelijk aan de score van 2020 en 2 punten hoger dan in 2018. De verbetering wordt vooral veroorzaakt door de thema's diefstal en inbraak, die zowel in de geregistreerde misdrijven, als in de beleving van Rotterdammers steeds minder voorkomen. Er is daarentegen sprake van een verslechtering van de algehele veiligheidsbeleving van Rotterdammers en daarnaast laten de thema's vandalisme en overlast een achteruitgang zien. Overlast scoort nu ook aanzienlijk onder het niveau van 2014. De toename van meldingen van overlast als ook de verslechterde beleving hieromtrent was al langer aan de gang, maar is nu door de coronapandemie vermoedelijk verder verslechterd.

Stand van zaken collegetarget veilig

De Veiligheidsindex geeft ten aanzien van de drie collegetargets over de veiligheid in de stad de volgende resultaten:

1. Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhooggegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het Wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108

Dit target is gehaald: de Veiligheidsindex is gestegen van 108 naar 110.

2. De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.

Dit target is gehaald: de gemiddelde score van deze wijken is gestegen van 88 naar 93.

3. De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex 2022.

Dit target is niet gehaald: van deze vijf wijken laten Tarwewijk (+15) , Oude Westen (+12) , Hillesluis (+11) en Bloemhof (+7) wel de beoogde toename zien, maar Carnisse is met 1 punt gedaald. Wel is de index in Carnisse tussen de vorige meting en de huidige meting met 4 punten gestegen.

Sociale index

De daling op de Sociale index komt vooral terug in het subjectieve deel dat van 112 in 2018 naar 97 in 2022 daalt (-15). Het objectieve deel van de Sociale index laat daarentegen een lichte stijging zien van drie punten ten opzichte van 2018 (van 108

naar 111). Er is dus vooral een daling in de beleving van Rotterdammers over onderwerpen in het sociale domein.

Inzoomend op onderliggende thema's zien we de daling in de beleving het meest duidelijk in de afgenomen tevredenheid over de manier waarop Rotterdammers vinden dat zij zelf meedoen in de samenleving (thema subjectieve participatie). De beleefde samenredzaamheid is eveneens afgenomen. Rotterdammers zijn minder vaak tevreden met het samenleven met elkaar in de buurt, oordelen minder positief over de beschikbaarheid van sociaal-culturele voorzieningen en zij ervaren minder steun van initiatieven vanuit de gemeente. Ook ervaren Rotterdammers hun kwaliteit van leven minder positief. Daartegenover staat dat de objectieve samenredzaamheid en participatie een gunstige ontwikkeling laten zien. Een groter deel van de Rotterdammers geeft aan voor familie, burens, vrienden of anderen te zorgen die hulp nodig hebben. Verder laten de actieve participatie van Rotterdammers op de arbeidsmarkt en de sociale participatie (zoals sportdeelname en het verlenen van burenhulp) een lichte verbetering zien.

Fysieke index

De Fysieke index laat tussen 2018 en 2022 een daling zien van 107 naar 105, wat ook hier vooral is terug te voeren op de beleving van Rotterdammers over de fysieke thema's: hun woonsituatie, de openbare ruimte, de voorzieningen en het leefmilieu worden allemaal wat minder gewaardeerd dan in 2018.

De tevredenheid over de woonsituatie laat sinds 2018 een geleidelijke daling zien. Daarbij valt op dat bij de laatste meting deze tevredenheid wat sterker is gedaald. Mogelijk speelt hier dat mensen, door de coronamaatregelen meer thuis zijn geweest en daardoor in allerlei opzichten meer beperkingen van hun woning hebben ervaren. Dat mensen vanwege corona meer thuis zijn geweest speelt waarschijnlijk ook een rol in de toename van de ergernis van Rotterdammers over rommel op straat en vuil naast de container, enerzijds vanwege de daadwerkelijk toegenomen hoeveelheid afval door thuiswerk (+8% in 2020), anderzijds doordat men door het thuis zijn er meer erg in had. Deze ergernis is in de afgelopen metingen steeds verder toegenomen, evenals de beleefde onveiligheid in het verkeer. De beleefde openbare ruimte scoort nu ook lager dan het niveau bij de nulmeting in 2014. Dat geldt tevens voor het ervaren leefmilieu, wat vooral te maken heeft met een toegenomen geluidsoverlast.

In objectieve zin is de Fysieke index juist verder gestegen, met name als gevolg van een verbeterde luchtkwaliteit en een sterke stijging van de waarde van woningen.

Ontwikkeling op wijkniveau

Buiten het beeld van stedelijke ontwikkelingen is het Wijkprofiel vooral bedoeld als monitor om de stand en ontwikkeling van wijken te volgen. Ook wordt zo informatie aangereikt om een meer samenhangende en integrale analyse te maken.

Op basis van de drie indexen in het Wijkprofiel ontstaat een overzicht van sterke en zwakke wijken. Hieronder staan de tien hoogst scorende wijken op de drie indexen in 2022 (de hoogst scorende wijk bovenaan). De wijken in een donkergrijs vakje komen 3 keer voor in de top-10 en de lichtgrijze wijken 2 keer; dit zijn de sterkste wijken in de stad.

Veiligheidsindex		Sociale Index		Fysieke Index	
Kralingseveer	165	Terbregge	149	Molenlaankwartier	132
Pernis	158	Molenlaankwartier	148	s-Gravenland	131
Terbregge	157	Hillegersberg-zuid	145	Strand en duin	127
Heijplaat	151	N-Kethel/Schieveen / Zestienhoven/Landzicht	145	Nesselande	126
N-Kethel/Schieveen / Zestienhoven/Landzicht	150	s-Gravenland	138	Blijdorp/Blijdorpsepolder	125
Molenlaankwartier	143	Hillegersberg-noord	136	Prinsenland	124
Hillegersberg-zuid	142	Strand en duin	136	Hillegersberg-zuid	123
Strand en duin	141	Kralingseveer	135	Kralingen Oost/Kralingse Bos	123
Nieuw Crooswijk	139	Kralingen Oost/Kralingse Bos	134	Schiemond	122
Prinsenland	137	Nesselande	133	HvH Dorp/Rijnpoort	121

Uit de indexen wordt verder duidelijk welke wijken in 2022 het laagst scoren ten opzichte van het Rotterdams gemiddelde (laagst scorende wijk bovenaan). In onderstaand overzicht komen de wijken in een donkergrijs vakje 3 keer voor in de 10 laagst scorende wijken en de lichtgrijze wijken 2 keer. Deze wijken hebben dus in meerdere opzichten een kwetsbare positie.

Veiligheidsindex		Sociale Index		Fysieke Index	
Zuiderpark en Zuidrand	72	Carnisse	66	Hillesluis	78
CS-kwartier	80	Bloemhof	77	Tarwewijk	80
Cool	80	Hillesluis	79	Beverwaard	80
Carnisse	85	OudMathenesse/Witte Dorp	80	Bloemhof	82
Zuidplein	86	Zuidplein	81	Carnisse	87
Hillesluis	88	Beverwaard	83	OudMathenesse/Witte Dorp	88
Tussendijken	89	Tussendijken	84	Pendrecht	89
Tarwewijk	89	Oud Crooswijk	84	Feijenoord	90
Lombardijen	90	Tarwewijk	84	Lombardijen	91
Bloemhof	91	Lombardijen	85	Wielewaal	92

Voor een samenhangend beeld is het noodzakelijk om verdiepende analyses uit te voeren waarbij mogelijke verbanden tussen de verschillende domeinen naar voren komen. Uit eerste resultaten is onder andere gebleken dat er een sterke samenhang bestaat tussen de beleving van de openbare ruimte en de staat van onderhoud van woningen (fysiek), de ervaren samenredzaamheid (sociaal) en de veiligheidsbeleving (veilig). Deze samenhang laat zien dat in wijken waar de veiligheidsbeleving relatief laag is, ook een verminderde samenredzaamheid wordt ervaren en tevens de kwaliteit van de openbare ruimte en de staat van het onderhoud laag worden beoordeeld. Het geeft aan dat er kansen liggen in een sterke verbinding van de aanpak in wijken.

Impact van de coronapandemie

In het onderzoek voor het Wijkprofiel is ook gevraagd naar de invloed van de coronapandemie op persoonlijke leefomstandigheden van de Rotterdammers. Daaruit komt naar voren dat bijna de helft een negatieve invloed ervaart op hun

gezondheid, hun sociale contacten en hun vertrouwen in de overheid, ongeveer een derde een negatieve invloed ervaart op hun werk en een vijfde negatieve impact ervaart op hun inkomen.

Een kleine groep Rotterdammers van tussen de tien en vijftien procent ervaart positieve effecten op deze aspecten. Daarbij verschilt dit tussen groepen: lagere inkomensgroepen en meer kwetsbare groepen ervaren een grotere negatieve impact. Als het gaat om de invloed van de coronapandemie op de veiligheid in hun buurt ziet een kwart hierin verbetering en een zevende een verslechtering: per saldo dus een verbetering. Bij de ervaren overlast is dit per saldo gelijk: het aandeel dat een verbetering ziet is gelijk aan het aandeel dat een verslechtering ziet.

Wanneer we deze resultaten vergelijken met de ontwikkeling van de indexscores, wordt ook aannemelijk dat de coronapandemie een grotere negatieve invloed heeft op de Sociale index dan op de Veiligheidsindex: Rotterdammers worden in hun sociale leefsituatie harder geraakt dan in hun veiligheidsbeleving.

Wat vertelt dit Wijkprofiel ons?

Het Wijkprofiel 2022 geeft een wisselend beeld. De veiligheid is stabiel gebleven, wat vooral komt door minder problematiek door diefstal en inbraak; de overlast is in veel wijken wel een groter probleem geworden. Daarnaast is de stad in sociaal en fysiek opzicht wat verzwakt, met name in de beleving van Rotterdammers.

Het college is over het algemeen tevreden met het beeld van de onderzoeksresultaten. De college targets op veilig laten een gunstige ontwikkeling zien en zijn vrijwel allemaal gehaald. In de focuswijken hebben we nadrukkelijk ingezet op integrale samenwerking in combinatie met de inzet van stadsmariniers. In de wijken Hillesluis, Tarwewijk, Bloemhof en het Oude Westen zien we een stijging op het Wijkprofiel. De lange termijn aanpak lijkt hierin te helpen. In Carnisse zijn zie we vooral de afgelopen twee jaar weer een lichte stijging, na een daling in de periode 2018-2020. Aangezien de laatste twee jaar is ingezet op zichtbare aanwezigheid van de overheid in kwetsbare wijken ziet het college deze resultaten als bevestiging dat deze aanpak loont, maar ook als bevestiging dat dit een proces van de lange adem betreft. De uitkomsten uit het Wijkprofiel zijn voor ons redenen om vooral door te gaan op de ingeslagen weg en daar waar het minder lijkt te gaan gericht te werken aan te verbetering.

Er zijn zeker ook uitkomsten waar we ons als college zorgen over maken. Een voorbeeld hiervan is de beleving van burgers die steeds lager scoort, terwijl objectieve cijfers daar juist geen indicatie van geven. Dit geldt in sterkere mate voor de Fysieke index en de Sociale Index. Als we het Wijkprofiel zien als een 'thermometer' van de stad, dan kunnen we vaststellen dat de 'gevoelstemperatuur' in de stad laag is. Een voorbeeld is de stijging in objectieve participatie (meedoen en verlenen van hulp), terwijl burgers (veel) minder tevreden zijn over hun eigen meedoen. Of de uitkomst dat de Veiligheidsindex is verbeterd, maar de veiligheidsbeleving onder Rotterdammers is gedaald. Misschien is hier een verband met de stijging op het gebied van (objectieve en subjectieve) overlast in wijken die de afgelopen jaren is toegenomen. Sommige dalingen zoals beleving van openbare ruimte, overlast of

participatie, zijn al voor de coronapandemie ingezet en zullen we daarom moeten blijven monitoren.

Het roept ook een aantal vragen waarvoor we op zoek gaan naar antwoorden. Moeten we misschien meer sturen op subjectieve beleving en zo ja, hoe moet dat dan? Sluit het beleid wel voldoende aan bij wat de Rotterdammers willen en verwachten? Wat is de invloed van landelijke ontwikkelingen (coronabeleid, toeslagenaffaire, kabinetsformatie) en van sentiment dat we ook landelijk zien t.a.v. polarisatie en wantrouwen in de overheid? En omgekeerd; hoe kan het dat we in een aantal wijken op dit vlak juist positievere scores zien?

Aan de andere kant zijn er ook positieve ontwikkelingen. De samenredzaamheid is bijvoorbeeld gestegen ondanks de coronasituatie, wat betekent dat meer mensen bereid zijn hun naasten te helpen en ondersteunen. Denk aan mantelzorg of informele hulp aan burens. Tijdens de coronapandemie is er op het sociaal vlak veel gebeurd, zoals de vele particuliere initiatieven van mensen om elkaar te helpen. Ook is de zelfredzaamheid redelijk stabiel gebleven en is de daling in vertrouwen in overheid lijkt relatief beperkt gebleven. Tot slot valt vooral de positieve ontwikkeling binnen de focuswijken op. Ondanks corona is het gelukt om de positieve trend vast te houden. De gemeente heeft hier ook al langer een aantal programma's lopen. Het laat zien dat investeren met een lange adem kan lonen.

We kunnen zonder twijfel stellen dat de coronapandemie en maatregelen vanuit de rijksoverheid invloed hebben op de uitkomst van het Wijkprofiel. Uit nadere analyse blijkt de impact van de pandemie het grootst is bij inwoners met een relatief slechte gezondheid, die moeite hebben met rondkomen en ontevreden zijn over hun deelname aan de samenleving. De gevolgen van corona zijn ook groot bij de laagste inkomensgroepen die zijn oververtegenwoordigd in onze meer kwetsbare wijken. We maken ons hier ernstig zorgen over. Ook omdat we weten dat in deze wijken de vaccinatiegraad lager is en het wantrouwen tegenover de overheid groter is dan in andere wijken. We zullen daarom nog meer dan we al doen, zichtbaar aanwezig moeten zijn in de wijken en investeren in *community building* en de sociale infrastructuur.

Belangrijk is te beseffen dat wij als lokale overheid niet op alle elementen van het Wijkprofiel invloed hebben. Daarbij komt dat wijkproblemen niet altijd in de wijk op te lossen zijn, maar gebaat zijn bij stedelijk of landelijk beleid. Denk bijvoorbeeld aan werkgelegenheid, onderwijsachterstanden, schulden, gezondheid of huisvesting. We zullen blijven afwegen welke resultaten we in de wijk en met wijkbewoners kunnen behalen, en waar andere aanpakken nodig zijn. Het Wijkprofiel 2022 helpt ons om de leefwereld van bewoners in onze aanpakken en beleid nog meer centraal te stellen. Hier gaan we graag met u mee aan de slag.

Relevantie van Wijkprofiel 2022 voor Wijk aan Zet

In het kader van Wijk aan Zet wordt per wijk een wijkanalyse gemaakt met het Wijkprofiel als kern, waar nodig aangevuld met andere gegevens die binnen de gemeente beschikbaar zijn. In de aanloop naar en tijdens het wijkakkoord-proces zal

de wijkanalyse waar mogelijk worden verrijkt en verdiept met inbreng van de wijkraad en het wijknetwerk. Op die manier wordt de wijkanalyse een product van integrale samenwerking van de gemeente met de wijk(organisaties). De eerste analyse zal worden gedeeld met de wijkraden tijdens hun inwerkprogramma.

Tot slot

Het Wijkprofiel is voor eenieder toegankelijk via www.wijkprofiel.rotterdam.nl. De site bevat een tool waarmee gemakkelijk ingezoomd kan worden op scores en waarden voor gebieden, wijken, specifieke beleidsdomeinen of indicatoren. De cijfers in het Wijkprofiel zijn zo input voor discussie en gesprek in de stad en de wijken met alle betrokken partners. De belangrijkste resultaten zullen we daarnaast presenteren in een compacte rapportage. Zodra de rapportage gereed is zullen we deze met u delen.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,



V.J. M. Roozen

De burgemeester,



V.P.G. Karremans, l.b.